

**CENTENARI DE L'ARRIBADA
DEL
TREN A BETERA
1891 - 1991**

JORDI A. ALONSO I BERZOSA

ANTECEDENTS HISTORICS DELS FERROCARRILS DE LA GENERALITAT VALENCIANA.

El 16 de gener de 1885 es va constituir a València la "Sociedad Valenciana de Tranvias", amb la intenció de construir i explotar línies de tranvies i ferrocarrils econòmics.

El 1886 la S.V.T. sol·licità i aconseguí la concessió del ferrocarril de València a Lliria, i es va inaugurar el tram fins Paterna el 22 de maig de 1888, i quedà conclosa la totalitat de la línia València - Lliria el 18 de juliol del mateix any.

El 20 d'abril de 1889 la S.V.T. va demanar la concessió d'una via fèrrea que enllaçara la línia València - Lliria amb el Grao i amb Rafelbunyol, i sol·licitaren també un ramal a Bétera. Aquesta fou concedida per R.O, de 5 de març de 1890.

El 4 d'agost de 1890 començaren les obres del ramal que partia de l'estació de l'Empalme i es dirigia a Bétera, i es va posar en servei el 13 d'agost de 1891. Poc després, en setembre d'aquell mateix any, començaren les obres de la secció de València a Grao i s'acabaren en juliol de 1892. La línia Rafelbunyol entrà en servei el 1893 en tres etapes successives: fins Alboraià el març, Museros el juliol i fins Rafelbunyol el novembre.

El 22 de març de 1898 nasqué a França la "Compagnie Generale des Trains Electriques de Valence (Espagne), Société Lyonnaise". Aquesta companyia, el 24 de maig de 1911, mitjançant un conveni de cessió, va assumir el control de les línies de la S.V.T. Posteriorment, la Société Lyonnaise juntament amb la directiva de la S.V.T., decidiren crear una societat de dret espanyol, i d'aquesta manera es va formar el 3 de setembre de 1917 la Compañia de Tranvías y Ferrocarriles de Valencia".

La C.T.F.V. emprengué l'electrificació dels ferrocarrils de la zona nord; entre els anys 1918 i 1923 s'electrificaren les línies de València al Grao, Bétera i Rafelbunyol, mentre que de 1922 a 1928 s'electrificà el tram de Paterna-Llíria, últim de la zona nord en ser explotat amb tracció a vapor.

L'any 1924 la C.T.F.V. aconseguí el control financer de la "Compañia de los Ferrocarriles de Valencia a Villanueva de Castellón", i passà explotar-la independentment de les línies del nord.

Aquest ferrocarril havia estat promogut per la "Sociedad de Carbones Minerales de Dos Aguas y Ferrocarriles del Grao de Valencia a Turís y minas de Dos Aguas".

Primers trens a vapor. Any 1891

El primer tram València-Torrent fou inaugurat el novembre de 1893 i poc després en gener de 1894, es va obrir el segon de Torrent a Picassent.

Les circumstàncies econòmiques i l'auge que prenién les exportacions de cítriques conduïren a modificar el plantejament original de dur el ferrocarril a Turís i Dos Aguas, i en canvi es va dirigir cap Alberic i Vilanova de Castelló.

El febrer de 1895 es va inaugurar el tram Picassent-Carlet i el novembre de Carlet-Alberic. L'agost de 1912 es va inaugurar el ramal de València a Nazaret, per a servei del Port, tanmateix, no es va posar en servei el tram d'Alberic Vilanova de Castelló fins a juliol de 1915, degut al gran obstacle que representava el riu Xuquer.

La C.T.F.V. emprengué l'electrificació d'aquesta línia i poc després fou absorbida definitivament per la companyia.

Als anys cinquanta s'inicia un període de fort crisi econòmica per a C.T.F.V., agrejuda amb les conseqüències desastroses de la riuada de 1957, que duria en pocs anys a la seva desaparició. Així, el 1er. de novembre de 1964, aquesta xarxa de ferrocarrils revertix al organisme estatal "Explotación de Ferrocarriles por el Estado (E.F.E.) i la xarxa urbana de tramvies i tròleis es transferida a l'Ajuntament de València, que cedeix la seua explotació a SALTUV, i d'aquesta manera desaparegué la C.T.F.V.

El 1965 es va reorganitzar l'organisme autònom "Explotación de Ferrocarriles por el Estado" (E.F.E.) que

Estació de Bétera. Any 1960

en davant va rebre el nom de "Ferrocarriles Españoles de Vía Estrecha" (F.E.V.E.).

Per últim, per Reial Decret de 13 de juny de 1986 es traspasà a la Comunitat Valenciana els serveis ferroviaris explotats per F.E.V.E., per a fer efectiva l'assumpció d'aquesta transferència, la Generalitat, mitjançant Llei de 10-11-1986, crea l'Entitat de Dret Públic "Ferrocarrils de la Generalitat Valenciana", que amb personalitat jurídica pròpia explota avui la xarxa de ferrocarrils de via estreta de la Comunitat Valenciana, l'Estatut de la qual fou aprovat per Decret 144/1986, de 24 de novembre.

CRONOLOGIA DELS FERROCARRILS DE LA GENERALITAT VALENCIANA

16-01-1885	Es constitueix a València la Societat Valenciana de Tramvies (S.V.T.)
1886	Comença la construcció de la línia València-Llíria.
18-07-1888	Conclou la construcció de la línia València-Llíria.
04-08-1890	Comencen les obres del ramal que partint de l'estació de l'Empalme es dirigeix a Bétera.
13-08-1891	ARRIBA EL TREN A BETERA
03-09-1917	Es forma la "Companyia de Tramvies i Ferrocarrils de València" (C.T.F.V.)
1918 - 1923	La C.T.F.V. inicia l'electrificació de les línies de València al Grao, Bétera i Rafelbunyol.
01-11-1964	Creació de l'organisme estatal: Ferrocarrils Espanyols de Via Estreta (F.E.V.E.)
13-06-1986	Transferència a la Generalitat dels serveis ferroviaris explotats per F.E.V.E. Creació de Ferrocarrils de la Generalitat Valenciana.
08-10-1988	INAGURACIO DEL FERROCARRIL METROPOLITA
13-08-1991	CENTENARI DE L'ARRIBADA DEL TREN A BETERA